

Sag C-252/22

Sammendrag af en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

8. april 2022

Forelæggende ret:

Curtea de Apel Târgu Mureș(Rumænien)

Afgørelse af:

16. februar 2022

Appellant:

Societatea Civilă Profesională de AB & CD

Indstævnte:

Consiliul Județean Suceava

Președintele Consiliului Județean Suceava

Agenția pentru Protecția mediului Bacău

Consiliul Local al Comunei Pojorâta

Intervenient:

QP

Genstanden for hovedsagen

Appel iværksat af appellanten Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD (advokatselskab) og af indstævnte Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien) til prøvelse af en civil dom afsagt af Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien) i en sag vedrørende et søgsmål, hvorved appellantens også i forhold til andre indstævnte har nedlagt påstand om annullation af administrative retsakter på grundlag af hvilke, der var blevet anlagt en losseplads, og om nedlæggelse af denne losseplads.

Genstanden og retsgrundlaget for anmodningen om præjudiciel afgørelse

På grundlag af artikel 267 TEUF anmodes der om en fortolkning af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, chartrets artikel 47 i chartret og Århuskonventionens artikel 9, stk. 3, 4 og 5.

Præjudicielle spørgsmål

»1. Skal [chartrets] artikel 47 [første afsnit] sammenholdt med artikel 19 (stk. 1, andet afsnit, TEU) og artikel 2, stk. 4, sammenholdt med artikel 9, stk. 3, i konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, undertegnet i Århus (Danmark) den 25. juni 1998 og indgået på Det Europæiske Fællesskabs vegne ved Rådets afgørelse 2005/370/EF af 17. februar 2005, fortolkes således, at begrebet »offentlig« omfatter en juridisk enhed, såsom et advokatselskab, der ikke søger at beskytte nogen rettighed eller interesse for denne enhed, men derimod rettigheder og interesser for fysiske personer, nemlig de advokater, der udgør denne form for erhvervsorganisation, [og] kan en sådan enhed i henhold til konventionens artikel 2, stk. 4, sidestilles med en gruppe af fysiske personer, der handler gennem en forening eller organisation?

2. Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, skal konventionens artikel 9, stk. 3, og [chartrets] artikel 47 [første og andet afsnit] sammenholdt med artikel 19 [stk. 1, andet afsnit, TEU] under hensyn til [både] målene i konventionens artikel 9, stk. 3, og målet om effektiv retsbeskyttelse af rettigheder, der er tillagt ved EU-retten, fortolkes således, at de er til hinder for en national bestemmelse, hvorefter et sådant advokatselskab kun har adgang til domstolsprøvelse, hvis det kan godtgøre, at det har en egen interesse, eller at søgsmålet har til formål at beskytte en retsstilling, der er direkte forbundet med det formål, som denne organisationsform, i det foreliggende tilfælde et advokatselskab, er oprettet med?

3. Såfremt det første og det andet spørgsmål besvares bekræftende, eller uafhængigt af svarene på disse to spørgsmål, skal konventionens artikel 9, stk. 3, 4 [og] 5, og [chartrets] artikel 47 [første og andet afsnit] sammenholdt med artikel 19 [stk. 1, andet afsnit, TEU] fortolkes således, at udtrykket, at de passende og effektive retsmidler, herunder vedtagelsen af en retsafgørelse, ikke må være »uoverkommeligt dyre« forudsætter, at der er fastsat regler og/eller kriterier til begrænsning af de omkostninger, der kan pålægges den tabende part i sagen, i den forstand, at den nationale ret skal sikre, at kravet om, at omkostningerne ikke må være uoverkommeligt dyre, overholdes, idet der tages hensyn til [både] den interesse, som den person, der søger at forsvare sine rettigheder, har, og til den almene interesse i at beskytte miljøet?»

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 4, stk. 3, TEU og artikel 216, stk. 1 og 2, TEUF

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, artikel 19, stk. 1, artikel 47, første og andet afsnit, og artikel 51.

Rådets afgørelse 2005/370/EF af 17. februar 2005 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet (Århus-konventionen), 5.-8. betragtning til konventionen og dens artikel 1, artikel 2, stk. 4 og 5, artikel 3, stk. 4-6, samt artikel 9, stk. 1-4.

Anførte nationale forskrifter

I henhold til artikel 52, stk. 1, i *Rumæniens forfatning*, offentliggjort på ny, har enhver person, der mener at være blevet krænket af en offentlig myndighed i forhold til egen ret eller legitim interesse som følge af en administrativ handling eller af manglende behandling af en anmodning inden for den lovbestemte frist, ret til at få anerkendt den påberåbte ret eller den legitime interesse, til at få handlingen annulleret og til at få erstatning for den lidte skade.

Codul civil (den civile lovbog), offentliggjort på ny, artikel 37 (retsevne), artikel 187 (betingelser for status som juridisk person), artikel 188 (status som juridisk person), artikel 189 (kategorier af juridiske personer), artikel 190 (privatretlig juridisk person), artikel 192 (gældende retssystem) og artikel 193 (retsvirkninger af status som juridisk person).

Codul de procedură civilă (den civile retsplejelov)

Artikel 36 (søgsmålskompetence):

»Søgsmålskompetence foreligger, såfremt der er identitet mellem parterne og subjekterne i det omtvistede retsforhold ved retten. Spørgsmålet, om påberåbte rettigheder og forpligtelser foreligger eller ej, henhører under sagens realitet.«

Artikel 56, stk. 1, 2 og 3 (rets- og partsevne):

»(1) Enhver person, der nyder borgerlige rettigheder, kan have partsevne.

(2) Foreninger, selskaber eller andre enheder, der ikke har status som juridisk person, kan dog have partsevne, hvis de er oprettet i overensstemmelse med loven.

(3) Manglende partsevne kan påberåbes på et hvilket som helst tidspunkt i sagen. Processuelle handlinger foretaget af en person, der ikke har partsevne, er absolut ugyldige.«

Artikel 451 (sagsomkostningernes størrelse)

Artikel 452 (bevis for sagsomkostninger)

Artikel 453 (tilkendelse af sagsomkostninger)

Artikel 483, stk. 1, 3 og 4 (søgsmålets genstand og formål. Kompetent domstol)

Artikel 488, stk. 1, nr. 5 og 8 (annulationsgrunde)

Artikel 491 (kontraappel og kontraappel iværksat i forhold til en anden person end sagsøgeren i hovedsagen - »recursul provocat« sammenholdt med artikel 472 (kontraappel)

Artikel 634, stk. 1, nr. 5, og stk. 2 (endelige domme)

Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (lov nr. 554/2004 om forvaltningsretlige sager)

Artikel 1, stk. 1 og 2

»(1) Enhver person, der mener, at hans ret eller legitime interesse er blevet krænket af en offentlig myndighed som følge af en administrativ handling eller af manglende behandling af en anmodning inden for den lovbestemte frist, kan indbringe sagen for den kompetente forvaltningsdomstol med krav om annullation af handlingen, anerkendelse af den påberåbte ret eller den legitime interesse og erstatning for den lidt skade. Den legitime interesse kan være både privat og offentlig.

(2) En person, der har fået krænket sine rettigheder eller legitime interesser som følge af en forvaltningsakt af individuel karakter, der er rettet mod en anden person, kan også indbringe sagen for forvaltningsdomstolen.«

Artikel 2, stk. 1, litra p), r) og s):

»(1) I denne lov forstås ved følgende begreber og udtryk følgende:

p) privat legitim interesse - muligheden for at gøre krav på en bestemt adfærd i forbindelse med realiseringen af en fremtidig og forudsigelig subjektiv rettighed;

r) legitim offentlige interesse - interesser, der vedrører retsordenen og det konstitutionelle demokrati, garanti for borgernes grundlæggende rettigheder, friheder og pligter, opfyldelse af samfundets behov og udøvelse af de offentlige myndigheders beføjelser;

s) berørte sociale organer - ikke-statslige organer, fagforeninger, foreninger, fonde og lignende, hvis formål er at beskytte forskellige kategorier af borgeres rettigheder eller, hvor det er relevant, at sikre, at de offentlige administrative tjenester fungerer korrekt;«

Artikel 8, stk. 11

»(11) Fysiske personer og privatretlige juridiske personer kan kun subsidiært anlægge søgsmål til beskyttelse af en legitim offentlig interesse, hvis skaden på den legitime offentlige interesse har en logisk sammenhæng med krænkelsen af den subjektive rettighed eller den legitime private interesse«.

Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (lov nr. 51/1995 om organisation og udøvelse af advokatvirksomhed), offentliggjort på ny

Artikel 5, stk. 5

»Et advokatselskab består af to eller flere fastansatte advokater. Samarbejdende advokater eller lønnede advokater kan også udøve deres erhverv i advokatselskabet. Advokatselskabet og de advokater, der udøver deres virksomhed inden for dette selskab, må ikke yde juridisk bistand til personer med modstridende interesser.«

Statutul profesiei de avocat din 3 decembrie 2011 (Statutten for advokaterhvervet af 3. december 2011), vedtaget af Uniunea Națională a Barourilor din România (det nationale advokatsamfund i Rumænien) (*Monitorul Oficial al României* (Rumæniens statstidende) nr. 898 af 3.12.2011) i det følgende benævnt »statutten«.

Artikel 196, stk. 3

»(3) I tvister, der opstår i forbindelse med udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed, kan advokatselskabet have partsevne i en retssag som sagsøger eller sagsøgt, selv om det ikke har status som juridisk person.«

Ordonanța de urgență a Guvernului [OUG] nr. 195/2005 privind protecția mediului (regeringens hasteforordning nr. 195/2005 om miljøbeskyttelse)

Artikel 2, nr. 56:

»I denne forordning forstås ved:

56. »offentlighed«: en eller flere fysiske eller juridiske personer i henhold til national lovgivning eller praksis, foreninger, organisationer eller deres grupperinger

Artikel 3, litra h):

»De principper og politiske elementer, der ligger til grund for denne forordning, er:

h) »oplysninger og offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet«

Artikel 5, litra d):

»Staten anerkender ethvert menneskes ret til et »sundt og økologisk afbalanceret miljø« og garanterer med henblik herpå:

d) Retten til direkte eller gennem miljøorganisationer at henvende sig til administrative og/eller retslige myndigheder, alt efter omstændighederne, i miljøspørgsmål, uanset om der er sket skade eller ej.«

Artikel 20, stk. 1, 5 og 6:

»(1) Den kompetente miljøbeskyttelsesmyndighed skal sammen med andre centrale og lokale offentlige myndigheder alt efter omstændighederne sikre information, offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter og adgang til klage og domstolsprøvelse i overensstemmelse med bestemmelserne i [Århus-konventionen], ratificeret ved lov nr. 86/2000.

(5) Offentlighedens adgang til domstolsprøvelse skal gives i overensstemmelse med de gældende retsregler.

(6) Ikke-statslige organisationer, der arbejder for miljøbeskyttelse, har ret til at få adgang til domstolsprøvelse i miljøsager og har søgsmålsret i miljøtvister.«

Legea nr. 86/10 mai 2000 privind ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998 (lov nr. 86 af 10. maj 2000 om ratifikation af konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, undertegnet i Århus den 25. juni 1998).

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Appellanten havde ved sin stævning nedlagt påstand for førsteinstansretten, Tribunalul Cluj mod Consiliul Local al Comunei Pojorâta (kommunalbestyrelsen i Pojorâta, Rumænien) (Suceava Distrikt, Rumænien), Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien), Președintele Consiliului Județean Suceava (formanden for distriktsrådet i Suceava, Rumænien) og Agenția pentru Protecția Mediului Bacău (Miljøbeskyttelsesagenturet i Bacău, Rumænien), alle offentligretlige juridiske personer, om i) annulation af Pojorâta kommunalbestyrelses beslutning af 16. september 2009 om godkendelse af den arealanvendelsesplan for Pojorâta deponeringsanlæg (herefter »deponeringsanlægget«), ii) delvis annulation af byggetilladelse nr. 39 af 3. oktober 2012, der var blevet udstedt af Președintele Consiliului Județean Suceava (formanden for distriktsrådet i Suceava, Rumænien), udelukkende med henblik på tilladelse til anlægsarbejder i forbindelse med deponeringsanlægget, idet adressaten er Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien), og

iii) nedrivning af deponeringsanlægget, som var blevet opført på grundlag af byggetilladelse nr. 39 af 3. oktober 2012.

- 2 Appellanten, Societate civilă profesională de avocați, har anført, at de subjektive grunde, der ligger til grund for de administrative og retslige skridt, består i den »stærke påvirkning«, som deponeringsanlægget har forårsaget hos de tre advokater, der udgør selskabet, nemlig »en stærk følelse af forfærdelse, forbavselse, vrede og indignation, som har præget os, da vi så dette projekt blive ført ud i livet«, og har med hensyn til de anfægtede administrative handlingers ulovlighed fremført flere faktiske og retlige argumenter.
- 3 De indstævnte har vedrørende realiteten gjort gældende, at affaldshåndtering udgør et af de alvorligste miljøbeskyttelsesproblemer i Rumænien, og at Suceava-distriktet står over for en katastrofal situation med hensyn til affaldshåndtering på deponeringsanlæggene. Desuden blev deponeringsanlægget bygget i overensstemmelse med alle de tekniske krav, der er fastsat i national lovgivning og EU-lovgivning, herunder i direktiv 1999/31/EF om deponeringsanlæg.
- 4 Af afgørende betydning for anmodningen om præjudiciel afgørelse er de indvendinger, som de indstævnte har rejst, nemlig (i) indvendingen om, at appellanten ikke har rets- og partsevne, og (ii) indvendingen om, at appellanten ikke har søgsmålskompetence og ikke har søgsmålsinteresse.
- 5 Til støtte for den første indsigelse har de indstævnte gjort gældende, at søgsmål vedrørende retten til et sundt miljø i henhold til artikel 5, litra d), i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului (regeringens hasteforordning nr. 195/2005 om miljøbeskyttelse nr. 195/2005) kan anlægges enten af fysiske personer eller af ikke-statslige organisationer, hvis formål er at beskytte miljøet. Appellanten, der er et advokatselskab, har imidlertid ikke status som juridisk person og har ikke til formål at beskytte miljøet. Selv om den civile retsplejelov giver selskaber eller andre enheder uden status som juridisk person mulighed for at anlægge sag, ville statuttens artikel 196, stk. 3, kun tillade dette for tvister, der opstår i forbindelse med udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed, hvilket ikke er tilfældet her.
- 6 Til støtte for det andet anbringende har de indstævnte gjort gældende, at appellanten ikke har godtgjort, at der foreligger en subjektiv rettighed eller en legitim privat interesse, som er blevet krænket af de administrative handlinger, hvis annulation appellanten har nedlagt påstand om.
- 7 I forbindelse med undersøgelsen af de fremsatte indsigelser afviste Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien) indsigelsen om appellanten manglende søgsmålskompetence. Denne ret fandt for det første, at eftersom artikel 5 i Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (lov nr. 51/1995 om organisation og udøvelse af advokatvirksomhed) anerkender appellanten som en erhvervsenhed, der giver den mulighed for i eget navn at indgå en række retsakter og for at råde over egne aktiver, der er bestemt til udøvelse af

advokatvirksomhed, ville dette give den en særlig rets- og handleevne til at handle i overensstemmelse med det formål, enheden blev oprettet med. Den opfylder også betingelserne i artikel 187 og 188 i den civile lovbog for at blive betragtet som en juridisk person, nemlig en uafhængig organisation med egne aktiver, som er bestemt til at forfølge et givent lovligt og moralsk mål i overensstemmelse med almenvellet.

- 8 På den anden side tog Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien) den anden indsigelse til følge, idet den efter en analyse af begreberne »krænket person« og »offentlig interesse« fandt, at den offentlige interesse kun kan påberåbes subsidiært i søgsmålet i det omfang, at skaden på den legitime offentlige interesse logisk følger af krænkelsen af den subjektive rettighed eller den legitime private interesse. Selv om den nationale lovgivning indrømmer adgang til klage og domstolsprøvelse i miljøsager, bør der i denne forbindelse skelnes mellem ikke-statslige organisationer, som er aktive inden for miljøbeskyttelse, og andre personer.
- 9 Med udgangspunkt i konstateringen af, at EU's miljølovgivning ikke fastslår en generel ret til et sundt og intakt miljø for enhver person, og i definitionen af »den berørte offentlighed« i konventionen fastslog Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien), at hverken Århuskonventionens artikel 9, stk. 2, eller den afledte EU-ret giver offentligheden ubetinget adgang til domstolsprøvelse, da disse bestemmelser giver de kontraherende parter og EU's medlemsstater mulighed for at stille visse betingelser, hvilket udelukker en generel søgsmålskompetence på miljøområdet for alle personer.
- 10 Appellanten, der anlagde søgsmålet, og gjorde gældende, at der foreligger en objektiv tvist, hvorved stævningen således er rettet mod en beskyttelse af en offentlig interesse, havde imidlertid ikke bevist, at der er sket krænkelse af en legitim rettighed eller interesse og havde derfor ikke søgsmålskompetence.
- 11 Både appellanten og Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien) appellerede denne afgørelse til Curții de Apel Cluj (appelretten i Cluj, Rumænien)
- 12 Appellanten gjorde til støtte for appellen gældende, at afgørelsen vedrørende indsigelsen om manglende søgsmålskompetence og manglende søgsmålsinteresse blev truffet i strid med eller under urigtig anvendelse af de materielle retsregler. På den ene side falder tvisten ikke inden for rammerne af traditionelle administrative tvister, men vedrører miljøbeskyttelse, som er underlagt særlige regler, hvorefter enhver person har adgang til domstolsprøvelse og kan begrundes med henvisning til offentlig interesse, uden at det er nødvendigt at påberåbe sig en legitim privat interesse. På den anden side anførte appellanten, at denne anlagde sit søgsmål som medlem af offentligheden som omhandlet i konventionens artikel 9, stk. 3, og at Retten med urette støttede sin afgørelse om at afvise søgsmålet på bestemmelserne i konventionens artikel 9, stk. 2.

- 13 Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien) anfægtede med sin kontraappel afvisningen af indsigelsen om manglende søgsmålskompetence, med henvisning til, at retten har tilsidesat de processuelle regler, hvis manglende overholdelse medfører, at denne dom bliver ugyldig. Ifølge distriktsrådet er appellants søgsmålskompetence af særlig art, og retten til et sundt miljø og til beskyttelse af sundheden gælder kun specifikt for fysiske personer.
- 14 Curtea de Apel Cluj (appelretten i Cluj, Rumænien) forkastede den kontraappel, der blev indgivet af Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien), og tog appellants appel til følge, idet den ophævede den appellerede dom og hjemsendte sagen til Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien).
- 15 Under appelsagen indgav Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien) en anmodning til Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstolen, Rumænien) om at få sagen overført, hvilket blev imødekommet. Sagen blev således henvist til den forelæggende ret Curtea de Apel Târgu Mureș (appelretten i Târgu Mureș, Rumænien). Den af Curtea de Apel Cluj (appelretten i Cluj, Rumænien) afsagte dom blev ophævet ex officio som følge af, at begæringen om overførsel blev imødekommet, og den forelæggende ret genoptog sagen i den appelsag, der blev indledt med de to appeller.

De væsentligste argumenter fra parterne i hovedsagen

- 16 Både appellanten og Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava, Rumænien) har anmodet den forelæggende ret om at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål.

Kort redegørelse for begrundelsen for den præjudicielle anmodning

- 17 Den forelæggende ret har anført, at det fremgår af den generelle regel i Legea contenciosului administrativ (lov om forvaltningsretlige sager), at den nationale lovgiver har valgt en procedure af subjektiv karakter, nemlig at den »skadelidte« skal påberåbe sig en egeninteresse, som af lovgiveren betegnes som en »legitim privat interesse«.
- 18 På miljøbeskyttelsesområdet giver den nationale lovgivning, der gennemfører konventionen, mulighed for adgang til domstolsprøvelse som et udtryk for den grundlæggende ret for enhver person til et sundt og økologisk afbalanceret miljø.
- 19 På den ene side giver den nationale lovgiver mulighed for en objektiv tvist, der kan påberåbes som udtryk for retten til adgang til domstolsprøvelse, men den kategori af personer, der primært og direkte kan påberåbe sig en legitim offentlig interesse, er begrænset til ikke-statslige organisationer, der arbejder for miljøbeskyttelse, og som i denne henseende ikke er forpligtet til at begrunde en legitim privat interesse.

- 20 På den anden side har enhver person ret til direkte eller gennem miljøbeskyttelsesorganisationer at henvende sig til administrative og/eller retslige myndigheder i miljøspørgsmål uanset, om der er forvoldt skade eller ej. I sådanne tilfælde indrømmes adgangen til domstolsprøvelse, ud over den, der gælder for ikke-statslige organisationer, som arbejder for miljøbeskyttelse, i overensstemmelse med gældende retsregler. Ud fra dette synspunkt forudsætter *Legea contenciosului administrativ* (lov om forvaltningsretlige sager), som artikel 20, stk. 5, i *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului* (regeringens hasteforordning nr. 195/2005 om miljøbeskyttelse) henviser til, imidlertid, at en privat legitim interesse og dermed en subjektiv tvist primært er berettiget, og først efter at den private legitime interesse er blevet gjort gældende, og den person, der påberåber sig den, udover organisationer, der arbejder for miljøbeskyttelse, kan subsidiært også påberåbe sig en offentlig legitim interesse.
- 21 Ifølge argumenterne fra førsteinstansretten kan appellantens ikke primært påberåbe sig en legitim offentlig interesse uden at kunne påberåbe sig en legitim privat interesse, og mere præcist falder den ikke ind under kategorien »den berørte offentlighed« som defineret i konventionens artikel 9, stk. 2.
- 22 I betragtning af, at Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien) i forbindelse med sin begrundelse, da den tog indsigelsen om manglende søgsmålskompetence og manglende søgsmålsinteresse til følge, støttede sin argumentation på bestemmelserne i konventionens artikel 9, stk. 2, henleder den forelæggende ret opmærksomheden på den sondring, som Domstolen i sin retspraksis, nærmere bestemt i dom af 14. januar 2021, *Stichting Varkens in Nood m.fl.* (C-826/18, EU:C:2021:7, præmis 44-49), har foretaget mellem de ordninger for adgang til domstolsprøvelse, der er fastsat i henholdsvis konventionens artikel 9, stk. 2 og 3.
- 23 Curtea de Apel Târgu Mureș (Appelretten i Târgu Mureș, Rumænien) bemærker endvidere, at Societatea Civilă Profesională de AB & CD for tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien) og appelretten og har gjort gældende, at det har anlagt sagen både på egne vegne og på vegne af de tre advokater, som det består af.
- 24 I denne forbindelse skal det første spørgsmål stilles i forhold til begreberne »offentlighed« og »den berørte offentlighed« som defineret i konventionens artikel 2, stk. 4 og 5.
- 25 Hvis Domstolen besvarer et af aspekterne i det første spørgsmål bekræftende (for det første – om appellantens kan anerkendes som »offentlig« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i konventionens artikel 2, nr. 4, og artikel 9, stk. 3, og for det andet – om appellantens kan påberåbe sig rettigheder og interesser for sine advokater, der er fysiske personer), stiller den forelæggende ret det andet spørgsmål, det vil sige, om EU-retten skal fortolkes således, at den er til hinder for en national bestemmelse, hvorefter adgangen til domstolsprøvelse for et

advokatselskab er betinget af, at det har en selvstændig interesse eller af, at søgsmålet har til formål at beskytte en retsstilling, der er direkte forbundet med det formål, som det er oprettet med henblik på.

- 26 Det tredje præjudicielle spørgsmål vedrører sagsomkostningerne i forbindelse med miljøbeskyttelsessager.
- 27 Appellanten har i alle faser af sagen anført, at den nationale lovgivning ikke sikrer en rimelig forudsigelighed med hensyn til sikkerheden i forbindelse med forpligtelsen til at betale udgifterne og de samlede sagsomkostninger. Appellanten har således gjort gældende, at det havde til hensigt at udøve sin ret til adgang til domstolsprøvelse i henhold til konventionens artikel 9, stk. 3, uden at kunne kende eller forudse det maksimale beløb for de omkostninger, som det kunne blive pålagt at betale.
- 28 Consiliul Județean Suceava (distriktsrådet i Suceava) har imidlertid angiveligt betalt de samlede salærer til de advokater, der er valgt i denne tvist, for et beløb på ca. 276 000 lei (ca. 50 000 EUR).
- 29 Den forelæggende ret har i denne forbindelse for det første henvist til artikel 451-453 i den civile retsplejelov, hvori det detaljeret fastsættes, hvori sagsomkostningerne består (retsafgifter til staten, advokatsalærer, sagkyndiges salærer, beløb til vidner osv.), hvilken part i sagen, der kan pålægges at betale sagsomkostninger (den tabende part på anmodning af den vindende part), samt en række kriterier, som retten kan anvende til at nedsætte – såfremt dette er begrundet – advokatsalæret (når dette salær klart står i misforhold til sagens værdi eller kompleksitet eller til det arbejde, som advokaten har udført, under hensyntagen til sagens omstændigheder).
- 30 For det andet foreskriver konventionens artikel 9, stk. 4, at procedurerne i stk. 1-3 skal sikre passende og effektive retsmidler, som skal være »rimelige og retfærdige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre«.
- 31 Den forelæggende ret rejser spørgsmålet, om de ovennævnte nationale bestemmelser indeholder tilstrækkelige kriterier til at vurdere de høje sagsomkostninger i forbindelse med overtrædelser af miljølovgivningen, og som kan have en prohibitiv virkning, idet de kan afholde en privatretlig person fra at anlægge sag herom, og om der i denne forbindelse skal tages hensyn til særlige regler og kriterier.
- 32 Under henvisning til Domstolens retspraksis vedrørende artikel 11, stk. 4, i direktiv 2011/92/EU, dom af 15. marts 2018, North East Pylon Pressure Campaign og Sheehy (C-470/16, EU:C:2018:185), præmis 44 og domskonklusionens punkt 2, finder Curtea de Apel Târgu Mureș (appelretten i Târgu Mureș, Rumænien) det også nødvendigt at afgøre, om denne retspraksis er anvendelig på konventionens artikel 9, stk. 4.

- 33 Den forelæggende ret har anmodet Domstolen om at træffe afgørelse i henhold til procesreglementets artikel 105 under henvisning til, at sagen har været under behandling ved de nationale domstole siden den 3. oktober 2018.

ARBEJDSDOKUMENT